

Arbeids- og velferdsdirektoratet
Postboks 5 St. Olavs plass
0130 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon
Daniel Bergamelli, 73 19 93 38

Ønske om lovtolkning - ansvar for sosiale tjenester til personer som kommuner får integreringstilskudd for

Fylkesmannen i Trøndelag ber Arbeids- og velferdsdirektoratet om svar på dette spørsmålet:

- **Hvilken kommune har ansvaret for å gi sosiale tjenester til personer som en kommune får integreringstilskudd for?**

Hvorfor spør vi om dette?

Vi har nylig behandlet en tvistesak etter sosialtjenesteloven § 49. I den forbindelse fant vi ut at vår lovforståelse var ulik lovforståelsen til et annet fylkesmannsembete. Vi stiller også spørsmål ved om den relevante forskriftsbestemmelsen har tilstrekkelig lovhjemmel.

Hva tenker vi selv?

Hovedregelen om hvilken kommune som har ansvaret for å gi sosiale tjenester, står i sosialtjenesteloven § 3 første ledd:

§ 3. Kommunens ansvar

Kommunen er ansvarlig for å [...] yte tjenester etter loven til alle som oppholder seg i kommunen.

Det er altså den kommunen der personen fysisk oppholder seg (oppholdskommunen) som i utgangspunktet har ansvaret for å gi sosiale tjenester. Regelen er enkel å praktisere for både kommuner, NAV-kontor og tjenestemottakere, og skal forhindre at personer som søker om sosiale tjenester blir en kasteball mellom ulike kommuner og NAV-kontor. Regelen har kun to unntak:

1. Hvis personen oppholder seg i institusjon eller bolig med heldøgns omsorgstjenester.
2. Hvis personen er bosatt i en kommune som får integreringstilskudd.

I tillegg kan kommuner delegerer myndighet til interkommunale samarbeid eller en annen kommune, så lenge det skjer i tråd med reglene i kommuneloven.

Vår henvendelse gjelder unntak nummer 2, og kan deles inn i to problemstillinger.

1. Hvordan skal vi forstå unntaksregelen for personer bosatt i en kommune som får integreringstilskudd?

Unntaksregelen står i forskrift om sosiale tjenester for personer uten fast bopel i Norge § 3:

*§ 3. Personer som er bosatt i en kommune som mottar integreringstilskudd
Personer som er bosatt i en kommune som mottar integreringstilskudd for vedkommende, har rett til tjenester i denne kommunen.*

Flytter en person som nevnt i første ledd til en annen kommune, har vedkommende rett til tjenester der, dersom flyttingen er avtalt mellom de to kommunene.

Hvis flyttingen ikke er avtalt, kan tilflyttingskommunen avslå søknaden med henvisning til bosettingskommunens ansvar, med mindre dette er åpenbart urimelig.

Utfordringen oppstår i de sakene der «kommune som mottar integreringstilskudd for vedkommende» i første ledd og «bosettingskommunen» i tredje ledd ikke viser til samme kommune.

Integreringstilskuddet i år 1 blir utbetalt til den kommunen der personen bosetter seg (bosettingskommunen), vanligvis etter avtale mellom kommunen og IMDi. Integreringstilskuddet for år 2-5 blir utbetalt til den kommunen der personen har registrert bosted i Folkeregisteret 1. januar. Hvis personen flytter til en annen kommune (tilflyttingskommunen) i ett kalenderår, og blir boende der til neste kalenderår, er kommunen som får integreringstilskudd ikke lenger bosettingskommunen.

Vår forståelse er at bosettingskommunen i utgangspunktet beholder ansvaret for å gi sosiale tjenester til personen, så lenge kommunen får integreringstilskuddet. Hvis personen flytter til en annen kommune i løpet av tilskuddsperioden, har vedkommende bare rett til sosiale tjenester fra den nye kommunen hvis

- flyttingen er avtalt mellom kommunene
- det er åpenbart urimelig å henvise søkeren tilbake til bosettingskommunen eller
- den nye kommunen overtar og beholder integreringstilskuddet

De første to kulepunktene følger direkte av forskriftens § 3 andre og tredje ledd.

Det siste kulepunktet er vår tolkning av første og tredje ledd, lest i sammenheng. Uttrykkene «kommune som mottar integreringstilskudd for vedkommende» i første ledd og «bosettingskommunen» i tredje ledd må etter vårt syn forstås som den kommunen som faktisk får og beholder integreringstilskuddet. Vi mener denne forståelsen gir best sammenheng med regelverket ellers, ved at ansvaret for integrering går til den kommunen som får integreringstilskuddet. Vi viser til IMDi sine retningslinjer for integreringstilskudd, der de skriver:

«For å få utbetalt integreringstilskudd, må kommunen gjennomføre aktiviteter/tiltak som har som formål å bidra til rask bosetting og høy deltakelse blant innvandrere i arbeids- og samfunnsniv.»

Vår forståelse stemmer også med rundskriv Hovednr. 35 til sosialtjenesteloven punkt 1.2.2.6:

«Hvis integreringstilskuddet er overført til tilflyttingskommunen gjelder hovedregelen om at det er kommunen som mottar tilskuddet som plikter å gi tjenester. Dette gjelder imidlertid ikke hvis tilflyttingskommunen ikke ønsker å motta tilskuddet og tilbakefører det til bosettingskommunen.»

2. Har unntaksregelen tilstrekkelig lovhjemmel?

Etter vår vurdering er det tvilsomt om unntaksregelen i forskriftens § 3 har tilstrekkelig lovhjemmel.

Unntaksregelen står i en forskrift som er gitt med hjemmel i sosialtjenesteloven § 2. Sosialtjenesteloven § 2 gjelder lovens virkeområde, og gir hjemmel for *«forskrifter som begrenser anvendelsen av loven på personer som ikke er norske statsborgere, eller som ikke har bopel i riket»*.

Etter vårt syn er dette noe annet enn spørsmålet om hvilken kommune som kan pålegges ansvaret for å gi og betale for sosiale tjenester. Spørsmålet om hvilken kommune som har ansvaret for å gi og betale for sosiale tjenester, avgjøres av sosialtjenesteloven § 3, som ikke har en egen forskriftshjemmel.

I tillegg har Høyesterett, i sak HR-2017-625-A om refusjonskrav mellom kommuner for utgifter til omsorgstjenester, sagt at *«kostnadsfordeling mellom kommuner [er] et utpreget politisk spørsmål, som må løses gjennom lovgivning»*. Det taler etter vårt syn for at en regel som pålegger en annen kommune enn oppholdskommunen å gi og betale for sosiale tjenester, må ha en klar hjemmel i loven.

Oppsummering

Etter vår vurdering er det oppholdskommunen som har ansvaret for å gi sosiale tjenester til flyktninger og andre personer som en kommune får integreringstilskudd for, uavhengig av om oppholdskommunen får tilskuddet.

Hvis regelen i forskriftens § 3 får eller har tilstrekkelig lovhjemmel, er det etter vår vurdering den kommunen som til enhver tid får – og beholder – integreringstilskuddet som har ansvaret for å gi sosiale tjenester. Det betyr at bosettingskommunen beholder ansvaret inntil den nye bostedskommunen får overført integreringstilskuddet til seg.

Med hilsen

Margrethe Taule (e.f.)
seksjonsleder
Oppvekst- og velferdsavdelingen

Daniel Bergamelli
juridisk seniorrådgiver
Oppvekst- og velferdsavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Fylkesmannen i Troms og Finnmark	Statens hus	9815	VADSØ
Fylkesmannen i Vestfold og Telemark	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Fylkesmannen i Nordland	Postboks 1405	8002	BODØ
Fylkesmannen i Rogaland	Postboks 59	4001	STAVANGER
Fylkesmannen i Innlandet	Postboks 987	2604	LILLEHAMMER
Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Fylkesmannen i Vestland	Statens hus, Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Fylkesmannen i Møre og Romsdal	Postboks 2520	6404	MOLDE
Fylkesmannen i Oslo og Viken	Postboks 325	1502	MOSS